

GÖÇÜN SUÇA ETKİLERİNE GENEL BİR BAKIŞ: TÜRKİYE'DE GÖÇLER VE SUÇ ARAŞTIRMALARI*

An Overview of the Impact of Migration on Crime: Migration and Criminal Investigation in Türkiye

Aykut ÇALIŞKAN¹

ÖZ

Lineer bir denklemde yer verilen parametrelerin anlamlılık katsayıları üzerinden geliştirilen modeller pek çok olgusal gerçeklik arasındaki ilişkiyi tespit etmemize ve ortaya çıkarmamıza olanak sağlar. Ancak toplumsal olgular mekânsal izlerinin yanı sıra kesitsel özelliklerinden dolayı da sürekli değişken ve dinamik bir görünüm içerir. Bu yönüyle suç ve göç gibi aynı zamanda toplumsal sorun olarak da kabul edilen iki olgu arasındaki ilişkiyi anlamlandırmak ve keşfetmek oldukça iddialı bir önerme niteliğine sahiptir. Göçün suç olaylarını etkilediği temellendirmesi ise mantıksal açıdan hipotetik bir özellik sergilemektedir. Bu tespit, suçlu davranış açısından göçmenler ya da göçmenlere karşı diğer bireyler tarafından işlenen suçların oransal dağılımı, nedenleri ya da değişimini incelemekten veya ortaya çıkarmaktan öte, göçe başvuran bireylerin göç sonrasındaki suçla olan ilişkililiğini değerlendirmek açısından kısıtlı görülmektedir. Bu durum suça neden olan sosyal, kültürel ve ekonomik faktörlerin göç olgusunun da belirleyicisi olmasından dolayı bir ikileme sahiptir. Bununla birlikte her iki değişim ölçütünün neden sonuç ilişkisine dair yapısal ve dinamik yönleri ile geçmişe dönük konularını belirlemek de çalışmaların bir başka sınırlılığını ortaya koymaktadır. Bu yazı bahse konu temellendirmeden hareketle öncelikle göç ve suç arasındaki ilişkiyi olgusal yönden teorik kısıtlarıyla birlikte ortaya koymakta, genel bir çerçeveye ulaşılmasının ardından Türkiye'deki göçler ve suç araştırmaları arasındaki sosyolojik bağlamın geçmişe dönük bir değerlendirmesini yapmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyoloji, Göç, Göçmenler, Suç Araştırmaları, Nedensellik.

ABSTRACT

Models developed on the basis of the significance coefficients of the parameters included in a linear equation allow us to determine the relationship between many social phenomena. However, social phenomena have a constantly changing and dynamic appearance due to their cross-sectional characteristics as well as their spatial traces. In this respect, it is very challenging to understand the relationship between two phenomena that are also considered social problems, such as crime and migration. The justification that migration affects the incidence of crime is logically hypothetical. This assertion does not include the study or disclosure of the proportional distribution, causes or changes in the criminal behaviour committed by immigrants or by others against immigrants. It seems limited in terms of assessing the relationship between individuals applying for migration and crime after the migration process. This situation poses a dilemma because the social, cultural and economic factors that cause crime are also determinants of the phenomenon of migration. In addition, identifying the structural and dynamic aspects of the cause-effect relationship and their retrospective positions on both change criteria reveal another limitation of the studies. This article first presents a factual account of the relationship between migration and crime, together with its theoretical limitations, based on the above-mentioned rationale. After reaching a general framework, it retrospectively evaluates the sociological context between migrations and crime investigation in Türkiye.

Keywords: Sociology, Migration, Immigrants, Crime Investigation, Causality.

1. ORCID: 0000-0002-1886-6991

1. Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü,
aykut629aykut@hotmail.com

* ÇALIŞKAN, A. (2024). "Göçün Suça Etkilerine Genel Bir Bakış: Türkiye'de Göçler ve Suç Araştırmaları" *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.11, S.32, s.101-112.

Makale Geliş Tarihi: 1 Aralık 2023 Kabul Tarihi: 12 Mart 2024

EXTENDED ABSTRACT

Because of the positivist perspective seeks to explain social events or phenomena through experimentation and observation, many social realities, such as criminal behaviour, have been linked to factors within or outside the individual. This has revealed the effects of factors over which people have little or no control (Burke, 2009: 9). The aim of the present study is to make sense of social reality in terms of the causality of social phenomena that affect individuals, such as crime and migration. However, this perspective has not produced consistent findings in research. On the contrary, the parameters that cause both social phenomena to influence and change each other have widened. This situation poses a dilemma because the social, cultural and economic factors that cause crime are also the determinants of the phenomenon of migration. To this end, this study has compiled the most prominent theoretical approaches to the relationship between migration and crime in the literature and examined their assumptions. There is an important distinction between the sociological and economic aspects of institutional approaches to explaining the relationship between migration and crime. At this point, according to the standard economic crime model, the labour market opportunities offered in the country of migration can be the main determinant of criminal behaviour (Becker, 1968; Ehrlich, 1973 as cited in Bell et al., 2013: 1278). The first criminological theories examined theories of crime based on social structure, based on social disorganization, tensions and culture. In this context, it has been suggested that if the majority of migrants are unskilled and do not have modern working methods, they may turn to crime because the reduction in possible job opportunities exposes them to unemployment, poverty and other social problems (Debnath and Roy, 2013: 205). It has also been found that such a proposition is contradicted by empirical evidence, apart from the studies conducted by Barbagli (2008) and Killias (1997) (Mariani, 2010: 2). Kubrin and Mioduszewski (2018: 66), who state that the proportional distribution of immigrants in criminal behaviour is lower than that of the resident population, summarise the theories on the subject as follows: Self-selection theory, ethnic enclave perspective, immigration revitalisation thesis, and social capital and family structure. In this context, it is important to consider what, how and why information about post-migration social prospects is included in the models under investigation. This requires, on the one hand, taking into account the emergence of social heterogeneity in terms of crime events and, on the other hand, focusing on research questions such as whether changes in migration affect crime rates. At this point, the question of whether immigration is a determinant of crime has influenced many theoretical approaches and perspectives. This situation, developed through a linear equation, has in most studies been compressed into a specific period of time and its relationship with historical conditions and past periods has been ignored. In some studies, although this situation is compiled separately according to time and place information (see Tufail et al., 2023), it can be seen that different results can be obtained. At this point, the information obtained from the literature by country and research content shows that the relationship between migration and crime is weak and inconsistent both with increases in crime and with specific types of crime (Ewing et al., 2015: 4; Ousey and Kubrin, 2018: 64; Amuedo-Dorantes et al., 2018: 135; Huang and Kvasnicka, 2019: 34; McCann and Boateng, 2020: 974; Leiva et al., 2020: 8; Tufail et al., 2023: 1867). On the contrary, some studies find that migration increases crime rates (Kakamu et al., 2008: 276; Bianchi et al., 2012: 1318; Alonso-Borrego et al., 2012: 165; Piopiunik and Ruhose, 2017: 258; Lange and Sommerfeld, 2023: 30). Therefore, it is important to reflect the past situational reality in studies. In this context, considering the impact of factors such as sustained economic growth and changes in the unemployment rate, demographic changes, changes in policing strategies, gun control laws and increasing prison populations and enforcement can provide important information when discussing causality (Thasinul- Abedin et al., 2022: 1380). For this reason, rather than simply discussing whether the migration variable is a determinant of crime, it should be considered that addressing changes in crime trajectories with time and space constraints may also affect methodological discussions. It should be taken into account that this detail can provide important information on the basis of the variable sets mentioned, especially with regard to modelling real crime statistics. The margin of error in crime statistics, as reflected in judicial units, is also an important reality that should be taken into account in research. While the data obtained from studies on the relationship between immigration and crime provide results, they are presented separately in the literature. In this respect, models constructed as parameters of a linear equation have produced results. However, the diversity of theoretical perspectives and their assumptions differentiates the sets of variables to be included in the model depending on the content of the research. Therefore, the need to take into account previous evaluations of the researched data according to the spatio-temporal space makes it difficult to analyse the structural and dynamic dimensions together and can be decisive for the results. It is considered that this determination has a significant impact on the research framework and results.

GİRİŞ

Suç araştırmaları açısından Pozitivist Okul alışmaları suçun belirleyiciliğini irade özgürlüğüne yönelik rasyonel temeller üzerine inşa eden Klasik Okul tartışmalarının sonrasına uzanmaktadır. Pozitivist Okulu oluşturan fikirler Lombroso'nun biyo-fizyolojik çalışmasının dışında Ferri ve Garofalo'nun sosyal yapının suçluluk için belirleyici olduğu iddiasını esas almaktadır (Soyaslan, 2020: 37). Sosyolojik araştırmalarda ise insan unsuru ikinci planda kalırken, insana etki eden toplumsal koşulların önemi insan faktörünü de dikkate alınarak bütüncül açıdan tamamlanmaktadır (Sokullu-Akıncı, 2022: 52). Böylelikle pozitivist okul çerçevesinde suç ve suçluluğa dair araştırmalarda yanıtı aranan sorular “nedenler” üzerine arayış içerisinde olurken (Pak, 2017: 228), suçlu davranış kalıplarının ırk, sosyo-ekonomik statü, cinsiyet ve yaşa göre geçmişten süregelen kanıtları da yeni araştırma tasarımlarının devam eden parametrelerini oluşturmuştur (Günşen-İli, 2019: 97).

Sosyolojik pozitivistler açısından toplumsal olarak inşa edilmiş bir olgu olan suçun deney ve gözlem yoluyla incelenmesi kabul edilmekle birlikte suçun toplumun devamı için gerçek bir tehdit oluşturduğu ve bu nedenle kontrol edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür (Burke, 2009: 110). Bu çerçevede ilgili önermeler ve modelde yer verilen değişkenlerin önemi ve sonuçları bu durumun bilimsel açıdan geçerliliği üzerine tartışmaları da yapılandırmıştır. Pozitivist Okulun erken dönem çalışmaları suç araştırmaları alanında yapısal özellikler üzerinden araştırmalara konu edilmekle kalmamış özellikle modern dönemin görünümsel yüzü olan kentler üzerinden, *şikago Okulu*, araştırmaların kapsam ve içeriğine de bir uygulama alanı oluşturmuştur (Piroozfar vd., 2019: 2-3).

Pozitivist Okul alışmaları doğa bilimlerinde uygulanan teknik ve ilkeler üzerinden ilerleme gösterirken, deterministik bir yaklaşımla ele alınmıştır. Pozitivist bakış açısına göre suçlu davranış insanın içinde veya dışında olan faktörlerle açıklanmış, insanların üzerinde çok az kontrole sahip oldukları veya hiç kontrol sahibi olmadıkları faktörlerin etkileri üzerine yapılan araştırmalarla ilerleme göstermiştir (Burke, 2009: 9). Özellikle Sutherland (1947) ile Burgess ve Akers (1966) tarafından geliştirilen mekanizmalar suça karışan bireylerin doğası gereği biyolojik olarak suçtan kaınanlardan farklı olmadığını ortaya çıkarılmış, bu tespitler suçun katı biyolojik determinizmini reddeden genel bir sapma açıklaması olarak kabul edilmiştir (Rowan ve Mcguire, 2023: 223). Dolayısıyla neden ve sonuç ilişkisinin yer verildiği modeller aracılığıyla başta toplumsal faktörler olmak üzere bahse konu içsel ve dışsal faktörlerin anlamlılığı üzerine sürdürülen tartışmalar ve matematiksel açıdan teste tabi tutulabilen önermelerle araştırmalar farklı bir yöne evrilmiştir.

Bu açıklamalardan hareketle söz konusu çalışmayı ilgi çekici ya da farklı kılan husus toplumsal gerçekliği anlamlandırma noktasında suç ve göç gibi birey(ler)e etki eden toplumsal olguları bir arada tartışmaktan ziyade her iki toplumsal olgunun birbirleri üzerindeki etkisine ve değişimine neden olan parametreleri serimlemektir. Üstelik bu belirleyicilerin olası etkilerini de anlamlandırabilmektir. Özellikle suç araştırmaları açısından bu durum ele alındığında göç sonrası toplumsal görünüme ilişkin hangi bilgilerin model içerisinde nasıl/neden yer verildiği, hangi değişkenlerin girdi değişkeni olarak ele alındığı önemli bir tasarım sürecini içermektedir. Bu durum bir yandan toplumsal heterojenliğin suç olayları açısından görünümünü ele almayı gerektirirken, diğer yandan göçte görülen değişimin suç oranlarına etkisinin olup olmadığı gibi araştırma sorularını ilk bakışta ortaya çıkarılmaktadır. Dolayısıyla bu tespitler göç ve suç araştırmaları için bugün de geçerliliğini koruyan bir araştırma alanı olmaya devam etmektedir.

Bu alışma ifade edilen temellendirmeden hareketle kavramsal ve kuramsal düzeyde göçün suça olan etkilerini incelemekte, kapsam olarak bir derleme niteliği taşımaktadır. Ayrıca alan yazında bu alana dönük kuramsal bakış açıları ve kapsamaları tartışılarak söz konusu önerme aımlanmakta, tarihsel süreç içerisinde teorik kısıtlarıyla birlikte ortaya çıkan bulgular irdelenmektedir. Türkiye’de göçün toplumsal gerçekliği esas alınarak göç-suç araştırmalarına yönelik tespitler ve araştırma sonuçları da eklemlenerek çalışma özel bir bağlama indirgenmektedir. Böylelikle alan yazından elde edilen bilgiler esas alınarak tartışmanın derleyici niteliği açığa çıkarılmış, iki olgu arasındaki nedenselliğe dair bir sorgulama yapılmıştır.

1. Toplumsal Ölçekte Göç ve Suç Olguları

İnsan hareketliliği olan göçler, i ve dış göçler olmak üzere iki yönlü gerçekleşmekle birlikte içerisinde sınırları, zamanı, devamlılığı, itici ve çekici faktörleri barındırmaktadır (Erkan ve Erdoğdu, 2006: 81). Dolayısıyla göçlerin yapısal bir modelleme üzerinden incelenmesi oldukça zor görünmektedir. Göçün dinamik ve süregelen boyutu ise

tek değişkenli açıklamaları çözümsüz kılmaktadır. Makro toplumsal değişimler ile göç arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Bu bağlamda sanayileşme; göç ve suçun hızlandırıcısı olmakla birlikte aile yapısının değişimi, çalışma koşulları ile mesleki norm ve davranış kalıplarının değişimini de beraberinde getirmiştir (Balcıoğlu vd., 2001: 188).

Göç edenlerin gittikleri yerleşim yerlerinde kendilerini korumaları ve çevreye uyum sağlamaları bilindik gelen sosyal ağların dönüştürdüğü yeni toplumsal etkileşim kalıplarıyla sağlanmaktadır. Karpat'a göre göç ulaşılmak istenen yere doğru hareketlilik olarak ifade edilmektedir (Karpat, 2003: 3). Dolayısıyla söz konusu hareketlilik sadece fiziki bir mobilitayı içermeyip, sosyal ağların ve etkileşimin de hareketliliğini göç sürecine dâhil etmektedir. O hâlde göçün kendisi de kültürel bir hadise olmakla kalmayıp göçün belirleyicisi konumunda yer alan etmenlerle birlikte hedef yerleşim yerlerinde değişimi etkilemekte, göç eden bireylerin göç ettikleri yerleşim yerlerinde yaşadıkları sorunların üstesinden gelebilmeleri açısından karşılaştıkları sorunlarla yeniden yüzleşmek durumunda bırakabilmektedir. Bu açıdan yerleşilen toplumda güvenlik, göçmenler için önemli sorunlardan biri olarak kabul edilmektedir. İnankul'un (2016) belirttiği üzere göçmenlerle ilgili kabul edilen güvenlik sorunlarının arkasında göçmenlerin etnik, dini ve kimlikle ilgili talepleri yatmakta, bu taleplere yoksulluk, sosyal dışlanma, farklılık duygusu, suç ve yabancılaşma gibi toplumsal sorunlar da eklenmektedir (İnankul, 2016: 299).

Göç edilen yerleşim yerlerinde yerleşik nüfusun göçmenlere bakışı ve normatif düzenlemelere olan uyum süreci üzerinden yaşanan sorunların göçmenlerle ilişkilendirilmesi durumu ise göçmenler adına sapma davranışı üzerinden suç olgusuyla ilişkilendirilmesini sağlamaktadır (Tekin, 2021: 19). Özellikle göçmenlerin suç işleme oranları üzerindeki etkisi kamuoyundaki yaygın bilinen kanılar ve stereotipler üzerinden şekillendirilmektedir (Kubrin, 2003: 441). Dolayısıyla söz konusu bağlam alan yazında göç ve suç olgusunun birlikteliğinin incelenmesine dair tartışmaları da öne çıkarmaktadır.

Alan yazında erken dönem Chicago sosyolojisi, göçmen deneyimine ve topluluk dinamiklerine önem atfederek ekolojik kriminologlar üzerinden kentsel ortamlarda yerleşik Avrupalı göçmenlere odaklanmıştır (Thomas, 2011: 383). Bu bağlamda XX. yüzyılın başlarındaki suçlu davranışla ilgili sosyolojik teoriler, göç ve suç arasında pozitif bir ilişki olduğunu (Sellin, 1938, Shaw ve McKay, 1942) ve söz konusu ilişkinin göç sürecine eşlik eden sosyal alt üst oluş ve ekonomik yoksunluk tarafından yönlendirildiğini savunmuştur (Shaw ve McKay, 1969 akt. Reid vd., 2005: 759).

İlerleyen süreç, ülkelere ve araştırma içeriklerine göre alan yazından elde edilen bilgilerle göçmenlerin suçla olan ilişkisini hem suçtaki artışlarla hem de belirli suç tiyolojileriyle tutarsız bir şekilde ilişkilendirdiğini ve zayıf olduğunu göstermiştir (Ewing vd., 2015: 4; Ousey ve Kubrin, 2018: 64; Amuedo-Dorantes vd., 2018: 135; Huang ve Kvasnicka, 2019: 34; McCann ve Boateng, 2020: 974; Leiva vd., 2020: 8; Tufail vd., 2023: 1867). Aksine bazı araştırmalarda ise göçün suç oranlarını artırdığı ifade edilmektedir (Kakamu vd., 2008: 276; Bianchi vd., 2012: 1318; Alonso-Borrego vd., 2012: 165; Piopiunik ve Ruhose, 2017: 258; Lange ve Sommerfeld, 2023: 30). Bu noktada göç ve suç arasındaki ilişkiyi anlamlandırmak açısından farklı ülkelerde yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular, nedenselliğe dair sonuçların çeşitlilik gösterdiğini ortaya çıkarmıştır.

2. Göç ve Suç İlişisine Dair Kuramsal Yaklaşımlar

Göç ve suç ilişkisine dair kuramsal yaklaşımları sosyolojik ve ekonomik bağlamda ele almanın önemli bir ayrımı öne çıkmaktadır. Burada kuramsal bakışı inşa eden temel ayrımın metodolojik olmaktan öte ilk dönem yapılan araştırmalar sonrası göçmenleri suç işleme(/me)ye yönlendiren beklenen fayda prensibinde aramak önemlidir. Bu noktada göç edilen ülkede sunulan işgücü piyasası fırsatları, standart ekonomik suç modelinde suçlu davranışın temel belirleyicisi olabilmektedir (Becker, 1968; Ehrlich, 1973 akt. Bell vd., 2013: 1278). Göçmenlerin suç faaliyetleri sonucunda yasaları ihlal etmesi ise sınır dışı edilmeleri açısından kendilerine yeni sorunlar getirebilmektedir (Tufail vd., 2023: 1869).

Kayaoğlu (2022) göçün suça etkilerine yönelik çeşitli mekanizmalar sunan kuramsal yaklaşımların iki yönlü bakış açılarını derlemiş ve şu şekilde özetlemiştir: Göçmenlerin gittikleri yerlerde daha yüksek suç oranlarına sahip olmalarını etkileyen dört belirleyici; (1) göçün genç erkekler gibi suç işleme potansiyeli daha yüksek olan kişilerin popülasyonunun artmasına yönelik demografik geçiş bilgisi, (2) aile geçimini sağlayan asıl kişilerin sağlık sorunu ya da farklı problemler yaşaması nedeniyle suça yönelme durumu, (3) iş olanakları açısından yoğun rekabetin olduğu

bölgelerde göçün işgücü piyasasındaki sıkışıklığı kötüleştirilmesi durumunda gruplar arası suçta başvurma, (4) göçmenlerin yerleşim yerlerinden ayrı tutulması ya da ev sahibi ülkelerdeki dezavantajlı bölgelere orantısız bir şekilde yer değiştirmeleri sonucu göçmen gençlerin çeteler veya diğer suç ağları tarafından işe alınma sürecine karşın savunmasız bırakılması. Diğer taraftan göçmenlerin suç oranlarına düşmesine neden olabileceğine dair faktörler de yer almaktadır; (1) suç işlemeden kaynaklı sınır dışı edilmenin göç sürecine yönelik kazanımları kaybetmeye neden olması ve bu durumun göçmenler üzerine oluşturduğu maliyet, (2) göç hareketliliğine bağlı olarak suçla mücadele sürecine verilen önem dahilinde kolluk personelindeki artışa bağlı olarak suç önleme stratejilerin öne çıkarılması, (3) göçmenlerin yerel nüfusa göre sosyo-ekonomik katkıları ya da sadece talep edilmeyen iş ve konut boşluklarını doldurarak yeniden canlandırmaları sonucu ortaya çıkan yeni durumlar (Kayaoğlu, 2022: 2).

Bu değerlendirmelerle birlikte göç ve suç arasındaki ilk dönem kuramsal yaklaşımlarının farklılıklarına işaret etmek için göç gerçekliğinin suç kavramını etkileyen boyutlarının tarihsel süreçteki izleklerini değerlendirmek gerekmektedir. Engbersen ve arkadaşlarına (2007) göre göç kalıplarındaki değişikliğe etki eden göç ve suç araştırmaları iki farklı araştırma alanında ilerlemektedir. 1950'lerin devamında sömürge sonrası misafir işçi göçleri ve ardından gelen aile birleşimlerinin etkisiyle ikinci nesil gençler arasında suç sorunları öne çıkmıştır. Bu süreci takip ederek daha yakın zamanı imleyen 1990'lar ve izleyen yıllarda ise zirve yapan iltica göçü ve düzensiz göçlerle birlikte birinci nesil sığınmacılar ve ikamet statüsü olmayan göçmenler arasında suç sorunları oluşmuştur. Bu grupların önceki göçmen gruplardan daha fazla parçalanması ve toplumsal konumlarının savunmasızlığı ise suç verilerini etkilemiştir (Engbersen vd., 2007: 389).

Bu çerçevede ilk dönem kriminolojik kuramlar ise sosyal düzensizlik, gerilim ve kültür temelli sosyal yapı içerikli suç teorileri üzerinden incelemiştir. Durkheim (1893), toplumsal dayanışma bağına araştırmanın önemine işaret ederken, farklı toplum türlerinde görülen suçların ortak özelliklerinin ortaya konulması gerektiğini belirtmiştir (Durkheim, [1893]2018: 99-100). Böylelikle suçun kolektif bilincin ortak ve güçlü yanlarına zarar verdiğine işaret ederken bu olgunun toplumsal bağlamını öne çıkarmıştır. Bu tespit Chicago Okulu çalışmalarıyla birlikte Chicago'nun geçiş bölgelerinde sosyal organizasyon bozukluğu üzerinden suç araştırmalarının gelişimine katkı sağlamıştır (İçli, 2019: 106). Dolayısıyla sosyal çevre koşullarının incelenmesine de önemli düzeyde katkı sağlamıştır.

Suçla ilişkin teorik yaklaşımlar arasında yapısal-işlevsel yaklaşım ise suç ve göç ilişkisine dair teorik çerçevenin ampirik düzeyde incelenmesine olanak sağlamıştır (Güllü, 2014: 104-105; Delice ve Yaşar, 2014: 4; Güçlüten ve Cereci, 2021: 29; Arslan ve Taş, 2022: 13). Örneğin sosyal düzensizlik teorisi daha yüksek göçmen akışı olan şehirlerin daha yüksek suç oranları kaydedeceğini, göçün artması durumunda suç oranlarının da artış göstereceğini ileri sürmüştür (Anatol ve Kangalee, 2021: 263). Ayrıca bu yaklaşım göç olgusunu modellemek için yüksek konut hareketliliği oranları üzerinden de değerlendirilmiştir. Göçmenlerin topluma ilişkin ortak değerleri geliştirme şansına sahip olmamaları nedeniyle suç teşkil eden ve anti-sosyal davranışlarda bulunma olasılıklarının daha yüksek olduğu açıklanmıştır.

Merton tarafından ileri sürülen gerilim teorisinde ise Durkheim'in ileri sürdüğü anomie yaklaşımındaki suç olgusunun bireylerin göçle birlikte karşılaştığı ve baş edemediği sorunlara karşı verdiği bir tepki olarak ifade edilmiştir (Slattery, 2003 akt. Karasu, 2018: 336). Kültürel temelli sosyal yapı kuramlarında ise modern toplumların yapısal özelliği olan heterojenlik boyutu üzerinden farklı kültürel yapıların varlığı incelenmiştir. Buna göre suçluluk üreten alt kültürlerin veya belli grupların suçu onayladığı ya da suça neden olan değerlere sahip oldukları ileri sürülmüştür (Alpman ve Yarcı, 2018: 151).

Göç ve suç ilişkisine yönelik kuramsal yaklaşımın ampirik uygulamalarının ise özellikle Batı ülkelerinde ve yakın geçmişte incelendiği görülmektedir. Bahse konu önermenin test edilmesinde ise Becker (1968) ve Ehrlich'ten (1973) esinlenen standart ekonomik suç teorilerinden istifade edilmektedir ki bu ayrım ilgili önermenin ampirik teste tabi tutulması açısından önemli bir ayrıntıyı oluşturmaktadır. Böylelikle göçün suçlu davranışla ilişkili olası sonuçları ortaya çıkarılmıştır (Mariani, 2010:3). Göçmenlerin çoğunun vasıfsız ve modern çalışma yöntemlerinden yoksun olması durumunda iş olanaklarının azalması nedeniyle işsizlik, yoksulluk ve diğer sosyal sorunlara maruz kalmaları nedeniyle suça yönelebilecekleri bu çalışmalarda tespit edilen bulgular arasındadır (Debnath ve Roy, 2013: 205). Böyle bir önermenin ise Barbagli (2008) ve Killias'ın (1997) yaptığı araştırmalar dışında ampirik kanıtlarla çeliştiği de bulgulanmıştır (Mariani, 2010: 2).

Göçmenlerin suçlu davranıştaki oransal dağılımlarının kamuoyunda aktarılan bilgilerin aksine yerleşik nüfusa göre kıyaslandığında daha az olduğunu belirten Kubrin ve Mioduszewski (2018: 66) ise kendi kendini seçme, etnik yerleşim bölgeleri, göç-yeniden canlandırma tezi ve aile yapısı ile ilgili açıklamalar da dâhil olmak üzere teorik yaklaşımların farklılaştığını ifade etmiştir. Göçmenlerin yasa dışı faaliyetlere karışmasını anlamak için ileri sürülen kendi kendini seçme teorisinde (*Self-selection theory*) göç sürecinin kendisinin suça daha az eğilimli bireyleri seçtiği vurgulanmaktadır (Mariani ve Mercier, 2021: 540). Bu argümanın arkasında göçmenlerin iş gücü piyasasındaki durumlarının suçlu davranışa olan etkisi gözetilmektedir. Mesleki birikimlerini göç ettikleri ülkede devam ettirme durumu olan göçmenlerin suçlu davranışa yönelemeyecekleri düşüncesi ise bu perspektif açısından dikkate alınmaktadır.

Etnik kökenli göçmen topluluklarının mekânsal kümelenmesi tezi etnik yerleşim bölgeleri (*Ethnic enclaves perspectives*) yaklaşımından hareketle topluluk düzeyinde sosyal kontrolün ve sosyo-ekonomik kaynakların yokluğunun dezavantajlı azınlık gruplarını suça yönlendirebileceğine ilişkin bakış açısını inşa etmektedir (Hermansen, 2022: 3). Ayrıksı bir mekânsal alan üzerine inşa edilen bu düşüncede göçmen topluluklarının kümelenmesi bağlamı öne çıkarılmaktadır. Ayrıca toplumun genel normlarının ihlal edilmesinde sosyal kontrol ve sosyo-ekonomik kaynakların önemine vurgu yapılmaktadır. Benzer şekilde göçün yeniden canlandırılması tezinde (*The immigration-revitalization thesis*) ise getto sakinlerinin bazı göçmen varoşlarını canlandıran etnik yerleşim ekonomilerinden yararlanamamasından dolayı suçlu davranışa yönelebileceği işaret edilmektedir (Lee ve Martinez Jr., 2002: 365).

Sosyal sermaye ve aile yapısı yaklaşımı ise (*Social Capital and Family Structure*) göçmenlerin yaşadığı toplulukları karakterize etme eğiliminde olmaktadır, sosyal sermaye ve gayri resmi sosyal kontrol seviyelerinin önemine değinerek göç ve suç arasında olumsuz bir ilişki olduğunu belirtmektedir (Ousey ve Kubrin, 2009: 452). Göçün bizzat belirleyici konumunda olan sosyal sermaye, suçlu davranış açısından ise toplumsal denetimin eksik kalmasını dikkate almakta, sosyal ilişkilerin sonucu olan suçlu davranışın açıklanmasında da kilit bir öneme sahip olmaktadır. Bu bağlamda söz konusu değerlendirmeler göçün suça olan etkilerini farklı bakış açıları ve çıktıları üzerinden ele almaktadır.

3. Göç ve Suç İlişisine Dair Araştırmalar ve Türkiye'deki Durum

Batı ülkelerinde 1950'li yıllardan itibaren misafir işçi göçü bağlamında tartışılan göç ve suç ilişkisi ilerleyen yıllarda akademik yazında da ampirik veriler üzerinden tartışma alanı oluşturmuştur. Benzer yıllardan itibaren Türkiye, köylerden kente doğru yoğun ve hızlı bir göç hareketini deneyimlemiştir, bu süreçte ortaya çıkan kentleşme ise düzensiz kentleşme özelliği taşımış, sanayileşmeye bağlı sağlıklı bir kentleşme olmamıştır (Sağlam, 2006: 33). 1950'lerde iç göçü hazırlayan etmenlerin başında tarımda makineleşme ve sanayileşme yer almış ancak bu etmenler 1960'larda Türkiye'den dış göçü hazırlayan etmenleri oluşturmuştur (Bostan, 2017: 3). Türkiye'de iç göç hareketleri başlangıçta şehirleşme hareketi olarak başlamış, 1980'lerde ise köyden kente olmaktan çıkmış ve şehirlere diğer şehirlere doğru yönelmiştir (Ay, 2013: 40).

Keleş (2020) bu nüfus akınlarında devingenliğin başıboş bırakılması, kentlerin planlı bir düzenlemeye konu yapılamaması nedeniyle bu durumu "erozyon" olarak nitelemiştir (2020: 89). 1980 sonrası dönemde ise Türkiye'deki iç göçlerin yapısı incelendiğinde tarımın gerilemesi, imar yatırımları ile sanayi tesislerin artmasına bağlı olarak göçlerin hızlanması, ekonomide yeni bir döneme girilmesi, terör nedeniyle oluşan güvenlik sorunlarından kaynaklı zorunlu yer değiştirmelerin ortaya çıktığı anlaşılmıştır (Özdemir, 2012: 8-9). Türkiye'de iç göç hareketlerinin doğru yönetilmemesi durumunda göç alan illerde emniyeti etkileyen sorunların ve suçların arttığı ifade edilmiştir (Ay, 2013:52).

Arslan (2021) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise ülke içi göç ile şahsa ve malvarlığına karşı işlenen suçlar arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilirken, göç ile organize suçlar arasında bir bulguya rastlanılmamıştır. Aynı zamanda göçün suç üzerindeki etkisinin illerin büyüklüğüne göre farklılık gösterdiği de belirtilmiştir (Arslan, 2021: 228). Diyarbakır özelinde çocuk suçluluğu açısından yapılan bir başka çalışmada ise kırsal kesimden kente göç etmenin çocuk suçluluğu üzerindeki önemi vurgulanmıştır (Erkan ve Erdoğan, 2006: 79). Ancak yapılan araştırmaların göç suç ilişkisinin belirlenmesi açısından kesitsel süreci yansıtan sonuçları ortaya çıkardığı tespit edilmiştir.

Türkiye'ye yönelen düzensiz göçü ise dört ana temellendirme üzerinden aktaran Deniz (2014) bu unsurların komşu ülkelerde artan siyasi belirsizlik ve çatışmalar nedeniyle gerçekleşen göçlerden etkilendiğini, Batı ve Kuzey ülkelerine geçiş yapmak isteyen transit göçmenler için Türkiye'nin coğrafi konumunun öne çıktığını, Avrupa'nın sınırlarında uygulanan sıkı kontroller nedeniyle çevre ülke olarak göçmenlerin Türkiye'ye yöneldiğini ve Türkiye'nin komşu ülkelere göre daha iyi ekonomik koşullar sunduğu için tercih edildiğini ifade etmiştir (Deniz, 2014: 184-185). Uluslararası göçmenler tarafından suça başvurulmasında ise göç edilen yerde karşılaşılan uyum sorunlarının önemi tartışılmıştır (Güçlüten ve Cereci, 2021: 30). Türkiye'ye yönelen düzensiz göçün görünüm olarak çoğunlukla doğu sınırlarından giriş yapılarak gerçekleştiği, örgütlenen göçmen kaçakçılığı organizatörleri tarafından Batı illerinden ise çıkış yaptırıldığı belirtilmiştir (Şen, 2006: 32; Kolukırcı, 2014: 46).

2011 yılından itibaren Suriye'deki iç savaş ve çatışma ortamından uzaklaşmak amacıyla Türkiye'nin güney sınırlarından ülkeye girmek zorunda kalan Suriyeli göçmenler ise bu süreç sonrasında Türkiye ve diğer ülkeler açısından önemli bir kitlesel göç gerçekliğini oluşturmuştur. Takip eden yıllarda ise özellikle kamuoyunda göç ve suç ilişkisinin tartışıldığı anlaşılmıştır. Türkiye'de 2011 yılı öncesinde göç ve suç ilişkisine dair tartışmaların yeterli düzeyde olmadığı tespit edilirken alan yazında göçmen kaçakçılığı suçu üzerinden araştırma sonuçlarının raporlandığı anlaşılmıştır. Türkiye'ye ve çevre ülkelere gerçekleşen Suriye göçü sonrası göç ve suç tartışmalarının ise nicel veriler üzerinden hem kamuoyunda hem de akademik yazında değerlendirilen başlıklar arasında yer aldığı tespit edilmiştir.

Göçmen kaçakçılığı suçunun Orta Doğu'da işleme süreçlerinin incelendiği bir çalışmada ilerleyen süreç açısından deniz taşımacılığı boyutuna vurgu yapılmıştır (İçduygu ve Toktaş, 2003: 49). Bu durum yaşanan Suriye göçü sonrası Ege Denizi'nde gerçekleşen göçmen kaçakçılığı suçları ve ilgili suçların dramatik sonuçları açısından önemli bir sosyal gerçekliği ortaya çıkarmıştır. Türkiye'den Yunanistan'a ve diğer ülkelere insan kaçakçılığı suçlarının düzensiz göç üzerinden tartışıldığı anlaşılmış, insan ticareti ile göçmen kaçakçılığı gibi düzensiz göçle bağlantılı suç faaliyetleriyle mücadele etmek için katılımcı devletler arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi hususu öne çıkarılmış, ulus aşırı suçların bölgesel boyutlarının ele alındığı tespit edilmiştir (İçduygu, 2004: 312). Türkiye özelinde göçmen kaçakçılığı suçunun ilişkisel rolünün yıllara göre araştırıldığı bir başka çalışmada ise bu durumun artan suç istatistiklerine yansıdığı tespit edilmiş ve uluslararası göçün organize suç teorileri açısından önemi de sorgulanmıştır (Çalışkan, 2021: 1188).

Göç ve suç arasındaki ilişki hâlen tartışılan konulardan birisi olmasına rağmen iki olgu arasındaki ilişkiye dair henüz tatmin edici bir yanıt bulunamamıştır (Bulut, 2019: 91). Göçün suç oranları üzerinde etkisinin olup olmadığına yönelik araştırmaların ise benzer şekilde Suriye göçü sonrasında tartışmaya açıldığı görülmektedir. Göçmenleri suça sürükleyen sebepler ise; ekonomik yetersizlikler, yoksulluğun artması, toplumla bütünleşememe, medya ve toplumda oluşan suçlu algısı ve kendi aralarında çıkan anlaşmazlıklar olarak gösterilmiş, suç ve suçlu algısı ile aynı oranda suça karışmadıkları belirtilmiştir (Güleç Solak vd. 2019: 233).

Kayaoğlu (2022) tarafından yapılan çalışmada Suriyelilerin Türkiye'deki suç oranları üzerinde herhangi bir nedensel etkisinin olmadığı tespit edilmiştir (Kayaoğlu, 2022: 1). Bir başka çalışmada mülteci nüfusun işlenen toplam suç üzerinde etkisi olduğu belirlenmiş, suçtaki artışın bir kısmının mülteci akışı tarafından tetiklenebileceği belirtilmiştir. (Akbulut-Yüksel vd., 2022: 32). Ayrıca göçmenlerin suçları bildirme noktasında isteksiz olduklarına yönelik varsayımın test edildiği bir başka çalışmada ise tersine bir sonuç elde edilerek suçları ihbar etmede Suriyeli göçmenlerin de istekli oldukları bulgulanmıştır (Özaşçılar vd., 2019: 1197). Bununla birlikte Türkiye'de göç ve suç ilişkisine dair önermelere yakın tarihli yapılan araştırmalar açısından önemli düzeyde yanıtlar verilmeye çalışılırken, alan yazında yer edinen göçmenlerin işgücü piyasası üzerindeki etkisi ve gruplar arası düzlemde sonuçları, sosyal kontrol düzeyi ile sosyo-ekonomik durum göstergeleri açısından söz konusu önermeye dair araştırmaların genişletilmesinin faydalı olabileceği anlaşılmıştır.

SONUÇ

Göç ve suç ilişkisini ele alan bu çalışmada, alan yazında önemini yitirmeyen ve ampirik teste tabi tutulabilen bir araştırma alanı üzerinden göç ve suç kavramları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Suç ve göç arasındaki ilişkiyi inceleyen kuramsal yaklaşımların ise geniş ölçekte sosyo-kriminolojik ve entegrasyon kuramları şeklinde ele alındığı ifade edilmektedir (Kızmaz, 2018: 565). Kuramsal yaklaşımların çeşitliliğinin yanı sıra göç ve suç kavramlarının

modellenmesinde önemli düzeyde farklılık gösteren yaklaşımlar ileri sürülmesine karşılık işgücü piyasası fırsatlarının ayrımı ve suçun oluşturduğu maliyet bu alandaki araştırmalarda öne çıkmaktadır. Göç gerçekliğinin özellikle 1950’li yıllardan itibaren ülkelerin sosyo-politik koşullarından etkilenmesi ise suç araştırmaları açısından niceliksel veriler esas alınarak araştırmacıları bu soruya yanıt aramaya yönlendirmiş, ampirik önermelerin test edilmesini sağlamış ve bu başlık özelinde üretilen araştırmaların genişlemesini sağlamıştır.

Batılı ülkelerin II. Dünya Savaşı sonrası işgücü ihtiyacı bağlamında deneyimlediği göç hareketliliği ise göç ve suç araştırmalarını da etkileyen bir boyutu oluşturmuş ve göçmenlerin işlenen suçlara etkisinin olup olmadığı tartışılmıştır. Göç ve suç ilişkisinin açığa çıkarılması açısından bu tartışmalarda farklı bulgular elde edilmesine karşılık önemli ölçüde göçün suç olgusunun belirleyicisi olmadığı yönünde bilgileri de ortaya çıkarmıştır. Ancak araştırmalara yönelik mekânsal farklılıklar ile dönemsel gelişmelerin metodolojik açıdan tartışma zeminine yansıtılma düzeyi de söz konusu önermenin popülaritesini sürdürmesine katkı sağlamıştır.

Türkiye’de ise son on yılda deneyimlenen kitlesel göç hareketliliğinden sonra hem teorik hem de uygulamalı boyutlarıyla suç ve göç araştırmalarının genişlediği tespit edilmiştir. Göçmenler tarafından işlenen suçların ise alan yazından elde edilen bulgular ışığında yerleşik nüfusa göre farklı sonuçlar ortaya çıkardığı bulgulanmıştır. Ancak olası göç hareketlilikleri sonrası göç ve suç tartışmaları da akademik yazında önemli ölçüde ilerleme göstermiştir. Göçün suça olan etkisi ise alt bağlamlar üzerinden tartışılmaya devam etmektedir. Özellikle bu değerlendirmeyi Türkiye özelinde iç göçler sonrası kentlerdeki suç istatistikleri esas alınarak yapılan incelemelerden ve düzensiz göç sonrası yeni göç hareketlerinden sonra yapılan araştırmalardan anlayabiliriz.

Bu noktada göçün suçun belirleyicisi olup olmadığı sorusu metodolojik açıdan pek çok kuramsal yaklaşımı ve bakış açısını etkilemiştir. Lineer bir denklem üzerinden geliştirilen bu durum çoğu araştırma için belirli bir zaman aralığına sıkıştırılmış, tarihsel koşullar ve geçmiş periyotlar ile olan ilişkisi göz ardı edilmiştir. Bazı çalışmalarda ise bu durum zaman ve yer bilgilerine bağlı olarak ayrı ayrı derlenmesine rağmen (Bkz. Tufail vd., 2023), farklı sonuçların elde edilebildiği görülmektedir. Dolayısıyla nedenlerin ortaya konulması açısından geçmiş durumsal gerçekliğin de çalışmalara yansıtılması önem taşımaktadır. Bu çerçevede söz konusu nedenselliğin ele alınmasında özellikle sürdürülebilir ekonomik büyüme ve işsizlik oranındaki değişimler, demografik değişiklikler, polis stratejilerindeki değişimler, silah kontrolü yasaları ve artan hapishane nüfusu ile yaptırım gibi faktörlerin etkilerini dönemsel boyutlarda ele almak geliştirilen model çıktılarına ilişkin önemli bakış açıları sağlayabilir (Thasinul-Abedin vd., 2022: 1380).

Bu nedenle sadece göç değişkeninin suçun belirleyicisi olup olmadığını tartışmaktan öte suç yörüngelerinde görülen değişimlerin zaman ve mekân sınırlamasıyla ele alınmasının da metodolojik tartışmaları etkileyebileceği düşünülmelidir. Özellikle gerçek suç istatistiklerin modellenmesi açısından bu ayrımın anılan değişken setlerine göre önemli bilgiler sağlayabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Adli birimlere yansıyan suç istatistiklerine ilişkin hata payı da araştırmalarda düşünülmesi gereken önemli bir gerçekliği oluşturmaktadır.

Göç-suç ilişkisine dair çözümlenmeler, elde edilen verilerin içeriğine göre sonuçları tayin ederken, son dönem alan yazını farklı ülkelerde ayrı ayrı sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bu yönüyle lineer bir eşitliğin parametreleri olarak oluşturulan modeller sonuç üretmesine karşılık, metodolojik açıdan kuramsal bakış açılarının da farklılığı göz önünde bulundurularak bazı hususların model setleri içerisinde ele alınması gerekmektedir.

Son olarak, kuramsal perspektiflerin çeşitliliği ve sayıltıları ise araştırmaların içeriğine göre model içerisinde yer verilmesi gereken değişken setlerini hem farklılaştırmakta hem de çeşitlendirmektedir. Dolayısıyla araştırma yapılan verilerin mekân-zaman uzamına göre geçmiş değerlendirmeleri de ele alma zorunluluğu yapısal ve dinamik boyutlarını bir arada analiz etmeyi zorlaştırırken sonuçlar üzerinde de belirleyici olabilmektedir. Bu tespitin ise araştırmaların analitik çerçevelerini ve sonuçlarını önemli düzeyde etkilediği değerlendirilmektedir. Bu yönüyle gelecek araştırmaların anılan değerlendirmelerden hareketle bütüncül bir bakış açısı üzerinden oluşturulması geçerli sonuçlar elde edilmesi açısından önem arz etmektedir.

Yazarların Katkı Düzeyleri: Birinci Yazar %100.

Etik Komisyon Onayı: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Finansal Destek: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- AKBULUT - YUKSEL, M., MOCAN, N., TUMEN, S., & TURAN, B. (2022). The crime effect of refugees. *Journal of Policy Analysis and Management*. <https://doi.org/10.1002/pam.22537>
- ALONSO-BORREGO, C., GAROUPA, N., & VÁZQUEZ, P. (2012). Does immigration cause crime? Evidence from Spain. *American Law and Economics Review*, 14(1), 165-191. <https://doi.org/10.1093/aler/ahr019>
- ALPMAN, P. S., & YARCI, S. (2018). Suç, Göç ve Kimlik: Suç Teorilerinde Göç Olgusu. *Turkish Studies-Social Sciences*, 13(18), 143-158.
- AMUEDO-DORANTES, C., BANSAK, C., & POZO, S. (2018). Refugee admissions and public safety: Are refugee settlement areas more prone to crime? *International Migration Review*, 55(1), 135-165. <https://doi.org/10.1177/0197918320920192>
- ANATOL, M., & KANGALEE, Q. M. (2021). Crime in Trinidad and Tobago: the possible impacts of increased crime due to migration from Venezuela. *Migration and Development*, 10(2), 260-272.
- ARSLAN, M. (2020, Ocak). İç Göç Hareketleri Bağlamında Türkiye’de Suç İstatistiklerinin Analizi. Kayseri: 3. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin E-Kitabı.
- ARSLAN, T., & BARIŞ, T. A. Ş. (2022). Türkiye’de Uluslararası Göç-Suç İlişkileri. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Karatekin Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 10(1), 1-28.
- AY, Y. (2013). İç göçlerin emniyet ve asayiş etkisi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 2(1), 35-56.
- BALCIOĞLU, İ., DOKSAT, M.K., TAN, O. (2001). Madde Bağımlılığı, Göç ve Suç, Yeni Symposium, 39(4), 185-191.
- BARBAGLI, M. (2008). Immigrazione e criminalità in Italia, Bologna, Il Mulino.
- BECKER, G. S. (1968). Crime and punishment: An economic approach. *Journal of political economy*, 76(2), 169-217.
- BELL, B., FASANI, F., & MACHIN, S. (2013). Crime and immigration: Evidence from large immigrant waves. *Review of Economics and statistics*, 95(4), 1278-1290.
- BIANCHI, M., BUONANNO, P., & PINOTTI, P. (2012). Do immigrants cause crime?. *Journal of the European Economic Association*, 10(6), 1318-1347. <https://doi.org/10.1111/j.1542-4774.2012.01085.x>
- BOSTAN, H. (2017). Türkiye’de İç Göçlerin Toplumsal Yapıda Neden Olduğu Değişimler, Meydana Getirdiği Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Coğrafya Dergisi*, (35), 1-16.
- BULUT, M. (2019). Immigrants’ access to resources: The case of Syrian immigrants in Turkey. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 2(3), 90-99.
- BURGESS, R. L., & AKERS, R. L. (1966). A differential association-reinforcement theory of criminal behaviour. *Social Problems*, 14(2), 128-147.
- BURKE, R. H. (2009). *An Introduction to Criminological Theory*. London: Routledge.
- ÇALIŞKAN, A. (2021). Uluslararası Göçün Karşılaştırmalı Bir Analizi: Göçmen Kaçakçılığı Suçu Üzerine Tespitler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1187-1207.
- DEBNATH, A., & ROY, N. (2013). Linkage between internal migration and crime: Evidence from India. *International journal of law, crime and justice*, 41(3), 203-212.

- DELİCE, M., & YAŞAR, M. (2014). Göç ve Şiddet Suçları İlişkisinin İncelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (44), 1-18.
- DENİZ, T. (2014). Uluslararası göç sorunu perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 181(181), 175-204.
- DURKHEIM, E. ([1893]2018). Toplumsal İşbölümü, Çev: Ö. Ozankaya, İzmir: Cem Yayınevi.
- EHRlich, I. (1973). Participation in illegitimate activities: a theoretical and empirical investigation. *Journal of Political Economy*, 81(3), 521-565.
- ENGBERSEN, G., VAN DER LEUN, J., & DE BOOM, J. (2007). The fragmentation of migration and crime in the Netherlands. *Crime and justice*, 35(1), 389-452.
- ERKAN, R., & ERDOĞDU, M. Y. (2006). Göç ve Çocuk Suçluluğu. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 79-90.
- EWING, W. A., MARTINEZ, D. E., & RUMBAUT, R. (2015). *The criminalization of immigration in the United States*. American Immigration Council.
- GÜÇLÜTEN, Ç., & CERECİ, S. (2021). Uluslararası Göç Temelinde Göçmen Ve Suç İlişkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(47), 22-35.
- GÜLEÇ SOLAK, Ö., KURT, H. K., & GÖÇEN, P. (2019). *Göçmenler Fail Mi? Mağdur Mu? İstatistikler Üzerinden Bir Analiz*. Ö. Özbek (Ed.), Sosyal Bilimlerde Güncel Araştırmalar içinde (s. 207-240). Ankara: İKSAD Publishing House.
- GÜLLÜ, İ. (2014). Suç Olgusuna Teorik ve Eleştirel Bir Yaklaşım. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (3), 104-107.
- GÜNŞEN-İÇLİ, T. (2019). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- HERMANSEN, A. S. (2022). Ethnic enclaves, early school leaving, and adolescent crime among immigrant youth. *European Sociological Review*, 1-18.
- HUANG, Y., & KVASNICKA, M. (2019). *Immigration and crimes against natives: The 2015 refugee crisis in Germany*. IZA Discussion Paper No. 12469. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3427607>.
- İÇDUYGU, A. (2004). Transborder crime between Turkey and Greece: Human smuggling and its regional consequences. *Southeast European and Black Sea Studies*, 4(2), 294-314.
- İÇDUYGU, A., & TOKTAS, S. (2002). How do smuggling and trafficking operate via irregular border crossings in the Middle East? Evidence from fieldwork in Turkey. *International migration*, 40(6), 25-54.
- İNANKUL, H. (2016). An Analysis on The Impact of The Syrian Refugees on Turkey's Security with The Main Subjects Of Migration And Criminal Acts. *European Scientific Journal*, 12(5), 297-311.
- KAKAMU, K., POLASEK, W., & WAGO, H. (2008). Spatial interaction of crime incidents in Japan. *Mathematics and Computers in Simulation*, 78(2-3), 276-282.
- KARASU, M. A. (2018). Suç Korkusu, Göç ve Suriyeli Sığınmacılar: Şanlıurfa Örneği. *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, 1(3), 332-347.
- KARPAT, K. H. (2003). *Osmanlı Nüfusu (1830-1914) Demografik ve Sosyal Özellikleri*. (Çev. B. Tırnakçı). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- KAYA OGLU, A. (2022). Do refugees cause crime?. *World Development*, 154, 105858, 1-26.
- KELEŞ, R. (2020). *Kentleşme Politikası* (17. Baskı), Ankara: İmge Kitabevi.
- KIZMAZ, Z. (2018). Göç ve Suç Arasında Bir İlişki Var Mı?: Bütüncül Bir Bakış. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 562-599.
- KILLIAS, M. (1997). Immigrants, crime, and criminal justice in Switzerland. *Crime and Justice*, 21, 375-405.
- KOLUKIRIK, S. (2014). Uluslararası Göç ve Türkiye: Yerel Uygulamalar ve Görünümler. *Journal Of World Of Turks/Zeitschrift Für Die Welt Der Türken*, 6(2), 37-53.

- KUBRIN, C. E. (2003). *Immigration and Crime*, F. T. Cullen, R. Agnew (Ed.), Criminological theory. Past to present (pp. 440-455). California: Roxbury Publishing Company.
- KUBRIN, C. E., & MIODUSZEWSKI, M. D. (2018). *Theoretical perspectives on the immigration-crime relationship*. Holly Ventura Miller, Anthony Peguero (Ed.), In Routledge handbook on immigration and crime (pp. 66-78). New York: Routledge.
- LANGE, M., & SOMMERFELD, K. (2023). *Do refugees impact crime? Causal evidence from large-scale refugee immigration to Germany*. *Causal Evidence From Large-Scale Refugee Immigration to Germany*. ZEW Discussion Paper No. 23-047. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4632651
- LEE, M. T., & MARTÍNEZ JR, R. (2002). Social disorganization revisited: Mapping the recent immigration and black homicide relationship in northern Miami. *Sociological Focus*, 35(4), 363-380.
- LEIVA, M., VASQUEZ-LAVÍN, F., & OLIVA, R. D. P. (2020). Do immigrants increase crime? Spatial analysis in a middle-income country. *World Development*, 126, <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2019.104728>
- MARIANI, F. (2010). *Migration and crime*. IRES, Université Catholique de Louvain, Paris School of Economics, IZA, Bonn.
- MARIANI, F., & MERCIER, M. (2021). Immigration and crime: The role of self-selection and institutions. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 185, 538-564.
- MCCANN, W. S., & BOATENG, F. D. (2020). An examination of American perceptions of the immigrant-crime relationship. *American Journal of Criminal Justice*, 45, 973-1002.
- OUSEY, G. C., & KUBRIN, C. E. (2009). Exploring the connection between immigration and violent crime rates in US cities, 1980–2000. *Social problems*, 56(3), 447-473.
- OUSEY, G. C., & KUBRIN, C. E. (2018). Immigration and crime: Assessing a contentious issue. *Annual Review of Criminology*, 1, 63-84.
- ÖZAŞÇILAR, M., NARLI, N., & ÖZTÜRK, O. (2019). Crime reporting behavior among Syrian immigrants in Istanbul. *Crime & delinquency*, 65(14), 1997-2018.
- ÖZDEMİR, H. (2012). Türkiye’de iç göçler üzerine genel bir değerlendirme. *Akademik Bakış Dergisi*, 30(11), 1-18.
- PAK, M. D. (2017). Sosyal Hizmet Ve Pozitivist Okul Ekseninde Suç Olgusuna Eleştirel Yaklaşım. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 28(1), 227-246. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/tsh/issue/38637/448631>
- PIOPIUNIK, M., & RUHOSE, J. (2017). Immigration, regional conditions, and crime: Evidence from an allocation policy in Germany. *European Economic Review*, 92, 258-282.
- PIROOZ FAR, P., FARR, E. R., ABOAGYE-NIMO, E., & OSEİ-BERCHİE, J. (2019). Crime prevention in urban spaces through environmental design: A critical UK perspective. *Cities*, 95. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2019.102411>
- REID, L. W., WEISS, H. E., ADELMAN, R. M., & JARET, C. (2005). The immigration–crime relationship: Evidence across US metropolitan areas. *Social science research*, 34(4), 757-780.
- ROWAN, Z., MCGUIRE, M. (2023). *Learning Theories*, In S. Hassan, D. Lett (Ed.), Introduction to Criminology (pp. 267-287), Retrieved from <https://kpu.pressbooks.pub/>
- SAĞLAM, S. (2006). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (5), 33-44.
- SELLIN, T., (1938). *Culture and Conflict*. New York: Social Science Research Council.
- SHAW, C.R., MCKAY, H.D., (1942). *Juvenile Delinquency in Urban Areas*. Chicago: University of Chicago Press.
- SLATTERY, M. (2003). *Sosyolojide Temel Fikirler*, Çev. Ümit Tatlıcan, İstanbul: Sentez Yayınları.
- SOKULLU-AKINCI, F. (2022). *Kriminoloji*, İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- SOYASLAN, D. (2020). *Kriminoloji (Suç ve Ceza Bilimleri)*, Ankara: Yetkin Yayınları.
- SUTHERLAND, E. H. (1947). *Principles of Criminology*. J. B. Lippincott.

- ŞEN, Y. F. (2006). *Dünya ve Türkiye Perspektifinden Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti Organ Doku Ticareti*. Ankara: KOM/TADOC Yayınları.
- TEKİN, H. H. (2021). Uluslararası Literatürde Göç ve Suç İlişkisi. *SDE Akademi Dergisi*, 1(2), 12-40.
- THASINUL ABEDIN, M., MITRA, R., & SEN, K. K. (2022). Does Refugee Inflow Increase Crime Rates in the United States?. *Social Indicators Research*, 164(3), 1379-1401.
- THOMAS, P. M. (2011). Theoretical articulation on immigration and crime. *Homicide Studies*, 15(4), 382-403.
- TUFAIL, M., SONG, L., ALİ, S., WAHAB, S., & HASSAN, T. (2023). Does more immigration lead to more violent and property crimes? A case study of 30 selected OECD countries. *Economic research-Ekonomska istraživanja*, 36(1), 1867-1885.